

Akivels. 2

7-11

A1 15496

YRKESHYGIENISK INSTITUTT

Institute of Occupational Health

Gydas vei 8, Boks 8149 Dep., Oslo 1, Norway
Telefon (02) 46 68 50

Arbeidstilsynet
10. distrikt
Nord- og Sør-Trøndelag

Postadresse: Olaav Tryggvasonsgt. 24, 7020 Trondheim.
Telefon: (07) 52 51 25

Statens arbeidstilsyn
6. distrikt
Aust- og Vest-Agder

Postadresse: Henrik Wergelandsgt. 23 25.
Postboks 639, 4601 Kristiansand S.
Telefon: (042) 22569

K A R A K T E R I S E R I N G A V
N
S T Ø V I S I L I S I U M K A R B I D -
I N D U S T R I E N

HD 897/84

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTENE
BIBLIOTEKET
Gydas vei 8
Postboks 8149 Oslo Dep. Oslo 1

ERTIK BYE
WIJNAND EDUARD

JOHN JACOBSEN
STEINAR SOLVANG

MARS 1983

100
100 100
100

F O R O R D

Undersøkelsen er utført i nært samarbeid med partene i de tre verkene. Vi vil rette en takk til alle personer ved verkene som har bidratt til opplegg og gjennomføring av undersøkelsen.

En spesiell takk rettes til Fysisk institutt, Universitetet i Oslo og avd.ing Erik Sørbrøden for bistand ved analyser av fiberformige partikler.

Kontorassistent Elin Stene Bekkavik, Arbeidstilsynets 10. distrikt takkes også for stor tålmodighet og hjelpsomhet ved maskinskriving av manuskriptet.

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTENE
BIBLIOTEKET
Gydas vei 8
Postboks 8149 Oslo Dep. Oslo 1

INNHOLDSFORTEGNELSE

	SIDE
1. INNLEDNING	1
1.1. ARBEIDSMILJØET I SiC-INDUSTRIEN	1
1.2. HISTORIKK	2
1.3. TIDLIGERE UNDERSØKELSER, MÅLINGER UTFØRT AV VERKENE	2
2. UNDERSØKELSESSOPPLEGG	4
2.1. MÅLSETTING	4
2.2. PRØVETAKINGSOPPLEGG	4
2.3. ANALYSEOPPLEGG	5
3. ADMINISTRATIV NORM FOR STØV I SiC-INDUSTRIEN	6
3.1. NORM FOR SILISIUMKARBID	6
3.2. NORM FOR STØV SOM INNEHOLDER α-KVARTS OG KRISTOBALITT	6
3.3. NORM FOR PAH	8
3.4. NORM FOR METALLER	8
4. RESULTATER	8
4.1. ANALYSERESULTATER	8
4.2. GENERELLE KOMMENTARER TIL RESULTATENE	9
4.2.1. TOTALSTØV, FINSTØV α-KVARTS OG KRISTOBALITT	9
4.2.2. AMORF SiO ₂	9
4.2.3. OKSYDASJON AV SiC VED PRØVEBEHANDLING	9
4.2.4. PARTIKKELFORM	10
4.2.5. PARTIKKELSTØRRELSE	12
5. BEREGRING AV NORMER	26

	SIDE
6.	Sammendrag og konklusjon
6.1	Elektronmikroskopiske studier
6.1.1	Fibre
6.1.2	Partikkelsørrelse
6.2	Analysefeil ved forasking
6.3	Administrative normer for støv
6.4	Metall- og PAH-analyser
7.	Litteratur
	Bilagsfortegnelse

1. INNLEDNING

1.1 ARBEIDSMILJØET I SiC-INDUSTRIEN - EKSPONERINGSFORHOLD

Silisiumkarbid (SiC) produseres i åpne motstandsovner ved hjelp av renest mulig kvarts, petrokoks og el-energi.

Før ovnene chargeres blir chargen blandet i et eget blanderi der råstoffer i tillegg til kvarts og petrokoks også er ureagert masse fra ovnene. I ovnen dannes silisiumkarbid og karbonmonoksyd (CO). Når ovnene er ferdig fjernes massen og overføres til et eget skille-anlegg. Der skiller SiC fra ureagert masse og denne masse tilbakeføres til charge.

Råproduktet knuses og viderebehandles gjennom en omfattende klassifiseringsprosess der forskjellige korninger og kvaliteter framstilles. Flere av prosesstrinnene, spesielt i ovnshus og skilleanlegg er åpne med stor grad av manuelt arbeid, noe som medfører eksponering for støv og CO-gass. I råstoffblanderiet, ovnsavdelingen og skilleavdelingen utsettes arbeiderne for blandingsstøv inneholdende amorf SiO_2 , kvarts og kristobalitt.

(Kvarts er den vanligst forekommende modifikasjonen av krystallinsk SiO_2 , mens kristobalitt er en høytemperaturform som opptrer ved oppvarming av kvarts til mer enn 1470°C).

I tillegg eksponeres arbeidstakerne for SiC-holdig støv i alle avdelinger. I klassifiseringsavdelingene eksponeres arbeidstakerne vesentlig for silisiumkarbid, men også for krystallinsk SiO_2 .

I ovnhus og råstoffblanderiet kan arbeidstakerne også eksponeres for polycykliske aromatiske hydrokarboner (PAH).

1.2 HISTORIKK

Høsten 1979 nedsatte direktøren for Arbeidstilsynet en arbeidsgruppe for å drøfte felles arbeidsmiljøproblemer i silisiumkarbidindustrien i Norge.

Arbeidsgruppen hadde deltagelse fra ledelse og fagforening/vernetjeneste i bransjens tre verk, Elektrokjemisk Arbeidsgiverforening, Norsk Kjemisk Industriarbeider forbund, Direktoratet for Arbeidstilsynet og Arbeidstilsynets 6. og 10. distrikt.

Arbeidet i arbeidsgruppen endte opp med at det ble utarbeidet et sett rammekrav for opprusting av arbeidsmiljøet i bransjen. Rammekravene ble tilpasset forholdene i den enkelte virksomhet i løpet av 1981-82.

Under arbeidet i gruppen kom det fram klare nyanser i partenes syn på hvilke administrative normer som burde legges til grunn ved vurdering av støvforholdene i verkene. Disse nyanser hadde sin basis i at støvforholdene i de ulike avdelinger i verkene varierer med henblikk på kjemisk sammensetning og partikelstørrelsес fordeling. Man fant det derfor påkrevet å gjennomføre en karakterisering og analyse av støvet fra de forskjellige avdelinger i verkene for bedre å kunne ta stilling til en korrekt normbruk.

Et prosjekt med oppgave å karakterisere støvet i verkene ble derfor avtalt mellom Arbeidstilsynet, Yrkeshygienisk institutt og de tre verkene.

1.3 TIDLIGERE UNDERSØKELSER, MÅLINGER UTFØRT AV VERKENE

I 1975 foretok Yrkeshygienisk institutt en sammenlignende kartlegging av eksponering for støv i de ulike prosesstrinn i de tre verkene (1-4).

I disse undersøkelsene ble støvnormer for de forskjellige avdelinger i verkene fastsatt på basis av måle- og analyseresultatene etter formelen $\frac{90}{Q+5} \text{ mg/m}^3$.

Totalstøvinnholdet ble bestemt ved veiling. Støvprøver fra samme arbeidsplass ble slått sammen og analysert på kystallinsk SiO_2 med IR-spektrofotometri.

IR-analysen ble utført på totalstøv da prøvene var for små for sedimentering.

På bakgrunn av SiO_2 -analysene beregnet man norm for ulike produksjonsavdelinger:

<u>Norton A/S</u>	<u>Norm totalstøv (mg/m^3)</u>
Miksavdeling	2,1
Ovnsavdeling	2,7
Sortering	4,5
Raffinering	5,0

Arendal Smelteverk A/S

Mølle	1,8
Blandere	3,0
Ovnshus A	5,0
Ovnshus B	4,4
Skillehus	5,0
Mølle II	5,0

Orkla Exolon & Co. A/S

Miksavdeling	3,5
Ovnsavdeling Chargering	4,4
Ovnsavdeling Tømming	3,6
Ovnsavdeling Knusing	3,3
Prosessavdeling	5,0

I enkelte avdelinger der støvet hovedsakelig inneholder silisiumkarbid ble normen satt til $5 \text{ mg}/\text{m}^3$. Dette er begrunnet med at man sannsynligvis ikke kan se bort fra en viss helserisiko ved for høy eksponering for slikt støv.

Arbeidstilsynets 6. distrikt utførte vinteren 1980 støvmålinger i flere avdelinger ved Arendal Smelteverk A/S.

Totalstøvet ble analysert med røntgendiffraktometri og innholdet av de ulike krystallmodifikasjonene ble bestemt.

Resultatene viste at kristobalitt dominerte over kvarts i støv fra ovnshus og blanderi.

Ved de tre verkene har det ellers i flere år blitt utført støvmålinger i egen regi. Disse målingene er utført både med bærbart og stasjonært prøvetakingsutstyr og har hatt betydning for langtidskontroll og vurdering av støvreduksjoner og tiltak.

2. UNDERSØKELSESSOPPLEGG

2.1 MÅLSETTING

Undersøkelsen hadde som hovedformål å karakterisere og kartlegge støvforholdene slik at man kunne ta stilling til administrativ norm (AN) for støv i de enkelte avdelinger i verkene, og å vurdere hvilken helserisiko ansatte utsettes for pga. eksponering for partikulære forurensninger.

For å skaffe tilveie nødvendig informasjon, ble følgende delmål formulert:

- a. Analysere støv fra de enkelte avdelinger for å bestemme forskjellige SiO_2 -modifikasjoner.
- b. Undersøke støvpartiklenes form.
- c. Klassifisere støv med henblikk på partikkels-størrelsesfordeling.
- d. Undersøke PAH-nivået i de tre verkene.
- e. Undersøke metallinnholdet i støvet.

2.2 PRØVETAKINGSSOPPLEGG

Undersøkelsen ble basert på prøver tatt med bærbare og stasjonære pumper i de enkelte avdelinger i verkene. Støvprøver ble samlet opp på membranfiltre av typene Millipore og Nuclepore.

Millipore, type AAWP, porestørrelse 0.8 μm ble brukt til støvprøver generelt. Millipore, type Acropore, porestørrelse

0.8 μm ble benyttet til PAH-prøver og Nuclepore, pore-størrelse 0.8 μm til prøver for analyse i elektron-mikroskop.

Før selve hovedundersøkelsen ble det ved de tre verkene gjennomført en forundersøkelse med prøvetaking av svevestøv, PAH og innsamling av SiC-prøver. Dette for best mulig å kunne ta stilling til analyseopplegget.

Planen for hovedundersøkelsen(prøvetakingen) er beskrevet i bilag 1.

2.3 ANALYSEOPPLEGG

- a) Støvklassifiseringen ble gjennomført ved sedimentering med standard sedimenteringsutstyr utviklet ved YHI. Største partikelstørrelse ble observert ved hjelp av scanning elektronmikroskopi.

Den opprinnelige planen var å benytte Coulter Counter for å bestemme partikel-størrelsесfordelingen i prøver tatt over ett skift. Med rent SiC (1200 mesh fra Orkla Exolon) var det ikke mulig å oppnå stabile suspensjoner. Dessuten ble det ved hjelp av mikroskopistudier påvist agglomerater i støvet. Ved analyse med Coulter Counter ville antallet av mindre partikler overestimeres, og metoden kunne således ikke benyttes.

- b) Analyse av krystallinsk SiO_2 ble utført med røntgen-diffraksjon.
- c) For SiO_2 -analysen ble filterprøvene forasket ved 700°C. For å kontrollere mulig oksydasjon av silisiumkarbid til SiO_2 ved denne temperatur ble identiske prøver analysert på SiO_2 etter forasking ved henholdsvis lav (plasma-forasking) og høy temperatur(muffelovn).

- d) Partikkelform, -størrelse og enkeltpartiklers kjemiske sammensetning ble studert ved hjelp av scanning elektronmikroskop og energidispersivt røntgenspektrometer.

Observerte fibre ble videre undersøkt med transmisjons-elektronmikroskop, ved hjelp av elektronndiffraksjon, i samarbeid med Elektronmikroskopisk laboratorium, Fysisk Institutt, Universitetet i Oslo.

- e) PAH-analyser ble utført ved hjelp av gasskromatografi.
f) Metallanalyser ble utført ved hjelp av atomabsorpsjon

3. ADMINISTRATIVE NORMER FOR STØV I SILISIUM-KARBIDINDUSTRIEN

3.1 NORM FOR SILISIUMKARBID

Silisiumkarbid er ikke oppført i Arbeidstilsynets normliste (5). Silisiumkarbid blir klassifisert som inert i ACGIH's* lister og angitt med en norm for totalstøv på 10 mg/m³ (6). Imidlertid har ACGIH ført opp SiC på listen over stoffer som skal studeres nærmere (6).

3.2 NORMER FOR STØV SOM INNEHOLDER α -KVARTS OG KRISTOBALITT

Arbeidstilsynets liste over normer for forurensninger i arbeidsatmosfæren fra 1981(5) angir følgende normer for kvartsholdig blandingsstøv:

Totalstøv 70 mg/m³ (1)
 Q+5

Finstøv 25 mg/m³ (2)
 Q+5

Q = %-innhold av α -kvarts.

*)American Conference of Governmental Industrial Hygienists

I prøver som inneholder kristobalitt erstattes Q med 2Q. Q er %-innhold av kristobalitt.

Normlista angir en finstøvn norm for ren α -kvarts og kristobalitt på henholdsvis 0.2 og 0.1 mg/m³. Ved å benytte formelen(1) kan også totalstøvn normer for ren α -kvarts og kristobalitt beregnes ved å sette Q = 100:

	Totalstøv (mg/m ³)	Finstøv (mg/m ³)
α -kvarts	0.6	0.2
Kristobalitt	0.3	0.1

Jfr. bilag nr. 2

Normlista angir også hvordan blandingsstøv med f.eks. både α -kvarts og kristobalitt skal behandles. Det forutsettes da at α -kvarts og kristobalitt har samme helsevirkning.

I dette tilfellet benyttes summasjonsformelen for å vurdere om normen for blandingen overholdes, dvs:

$$\frac{C_\alpha}{N_\alpha} + \frac{C_K}{N_K} \leq 1 \quad (3)$$

C_α og C_K er konsentrasjonen av henholdsvis α -kvarts og kristobalitt

N_α og N_K er administrativ norm for α -kvarts og kristobalitt.

Settes $\frac{C_\alpha}{N_\alpha} + \frac{C_K}{N_K} = 1$ (4) kan beregningsformelen for

administrativ norm for støvblandinger som inneholder α -kvarts og kristobalitt utledes til:

$$\text{Totalstøv: } \frac{60}{Q + 2K} \quad (5)$$

$$\text{Finstøv: } \frac{20}{Q + 2K} \quad (6)$$

der: Q = %-innhold av α -kvarts
 K = %-innhold av kristobalitt

Når konsentrasjonene av α -kvarts og kristobalitt er så lave at formlene (5) og (6) gir normer for totalstøv og finstøv på over henholdsvis 10 og 5 mg/m³, skal normene normalt settes lik inertstøvnormen på 10 mg/m³ for totalstøv og 5 mg/m³ for finstøv.

Imidlertid, med henvisning til de vurderinger som er lagt til grunn for fastsettelse av administrative normer ved tidligere undersøkelser (1-4) og de undersøkelser som ACGIH planlegger å gjennomføre for SiC, vil vi anbefale 5 og 2 mg/m³ for henholdsvis totalstøv og finstøv.

3.3 NORM FOR POLYCYKLISKE AROMATISKE HYDROKARBONER (PAH)

I Arbeidstilsynets normliste (5) er PAH oppført med en norm på 0.04 mg/m³ eller 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

3.3 NORM FOR METALLER

Disse normene er angitt sammen med analyseresultatene, bilag nr. 3.

4. RESULTATER

4.1 ANALYSERESULTATER

Analyseresultatene av støvprøvene fra alle verk er angitt i egne tabeller, bilag nr. 3.

I rapportene til de enkelte verk er bare måledata fra vedkommende verk tatt med.

4.2 GENERELLE KOMMENTARER TIL RESULTATENE

4.2.1 TOTALSTØV, FINSTØV, α -KVARTS OG KRISTOBALITT

Som det går fram av analyseresultatene, har det ved prøvetakingen overveiende blitt for lite støv til sedimentering for bestemmelse av finstøvfraksjon. Analysene på α -kvarts og kristobalitt er da utført på totalstøv.

Det er ikke påvist SiO_2 modifikasjonen tridymitt i de innsamlede prøver.

Man regner med $\pm 10\%$ feil ved røntgendiffraktometriske analyser.

4.2.2 AMORF SiO_2

Ved produksjon av silisiumkarbid dannes amorf SiO_2 ved siden av modifikasjonene α -kvarts og kristobalitt. Slike blandinger kan analyseres ved å kombinere infrarød spektrometri og røntgen diffraktometri. Dette forutsetter finstøvprøver.

Da det foreligger for få finstøvprøver, er kvantifisering av amorf SiO_2 ikke utført.

4.2.3 OKSYDASJON AV SiC VED PRØVEBEHANDLING

En mulig oksydasjon av SiC til SiO_2 ved forasking av støvfiltre ved 700°C ble undersøkt med rein SiC og innsamlede støvprøver. Kontrollen ble utført i henhold til det beskrevne analyseopplegg.

Verken for rein SiC eller støvprøvene ble det påvist krystallinsk SiO_2 etter høytemperaturforaskingen.

Ved lavtemperaturforasking ble det ikke funnet kvarts i rein SiC. Derimot inneholdt støvprøvene grafitt som interfererer med f.eks. kvarts ved røntgendiffraksjon. Rutinemetoden for lavtemperaturforasking fjerner ikke grafitten fullstendig og tilstedeværelsen av eventuell kvarts kan derfor vanskelig vurderes i slike prøver.

Ut fra arbeider beskrevet i litteraturen(7,8) og de utførte kontrollanalyser, er det ingen holdepunkter for at SiC oksyderes til SiO_2 ved høytemperaturforasking av støvfiltre.

Ved høytemperaturforaskingen fjernes derimot grafitten fullstendig, noe som muliggjør en tilfredsstillende kvantitativ analyse selv av små mengder krystallinsk SiO_2 med røntgendiffraktometri, og amorf SiO_2 ved kombinasjon av infrarød spektrometri og røntgendiffraktometri.

4.2.4 PARTIKKELFORM

Ved analyse av de prøver som ble samlet inn spesielt for studier av partikkelform ble følgende typiske former observert.

a) Isometriske partikler (vanlige støvpartikler)

I alle prøver ble det funnet isometriske partikler, dvs. partikler der alle tre dimensjoner er tilnærmet like store, jfr. tabell 1-3 side 14, 15 og 16.

Disse partikler er "kantede" og har varierende partikkelsstørrelse i de tre verken. Største partikkelsstørrelse varierer fra 30 til 90 μm . Partiklene forekommer enkeltvis, men danner også agglomerater, jfr. figur 1 side 17. Elementsammensetningen viser hovedsakelig Si, som kan tilskrives SiC eller SiO_2 . (Elementene Au, Zn og Cu stammer fra prøveprepareringen se figur 1 side 17.)

b) Fibre

I så godt som alle mikroskopprøver ble det funnet fibre, jfr. tabell 1-3 s.14,15 ,16. Av bildene fremgår det at fibrene har glatt eller ru overflate, og at det forekommer rette, buede og forgrenede fibre, figur 3-5 s.18 og 19.

Av EDS-spektra vist i figurene 3-5 fremgår det at kun elementet Si er tilstede. Fordi det fra litteraturen er kjent at SiC kan danne såkalte "whiskers" (ref. 9 , 10.) eller fibre, ble det observerte fibermaterialet undersøkt nærmere.

Fra litteraturen foreligger det resultater fra dyre- og celle-kulturforsøk med fiberformet SiC (ref.11, 12 , 13). Disse viser at SiC-fibre med lengde større enn 10 μm og diameter mindre enn 0.5 μm er kreftfremkallende på rotter, og de er mer giftige overfor celler enn standard crocidolitt (12).

Det var således av stor interesse å fastslå hvorvidt de observerte fibre var SiC eller ikke, og dessuten foreta en preliminær analyse av størrelsesfordelingen.

Flere fiberpartikler fra hver bedrift er undersøkt med transmisjonselektronmikroskop, ved hjelp av elektron-diffraksjon. Figurene 6 og 7 viser samhørende mikroskopbilder og diffraksjonsspektra. Figur 8 viser tilsvarende for de SiC-fibre som er benyttet av Stanton & Layard (11) og Lipkin (12).

Observerte diffraksjonsdata er sammenholdt med SiC-data fra litteraturen og viser at det fibermaterialet som ble benyttet til dyreforsøkene er α -SiC, type 6H. Resultatene viser også at det er fiberformet α -SiC som er observert i de tre SiC-verkene, og at det forekommer både type 2H og 6H fibre. De streker som sees på fig. 7b side 21 er karakteristiske for SiC. Strekene i diffraksjonsdiagrammet skyldes uregelmessigheter i oppbygningen av SiC-materialet. Det henvises til ref. 10 for en nærmere beskrivelse av de forskjellige modifikasjoner av SiC og tilhørende betegnelser.

Videre ble det ialt analysert 124 fibre med scanning elektronmikroskop i totalt 47 prøver fra de tre verkene. Lengde og diameter ble registrert, og som kriterium for en fiberformet partikkell ble lengde- diameterforholdet 10:1 benyttet.

Kvalitativt var det ingen forskjeller mellom fibrene fra de forskjellige verk. Diameter- og lengdefordelingen for alle undersøkte fibre fremgår av fig. 9 og 10, s.23. Figurene viser at det hovedsakelig er observert respirable fibre (dvs. diameter $< 3 \mu\text{m}$), og at en betydelig andel av fibrene er lengre enn $10 \mu\text{m}$.

Mer utførlig dokumentasjon av fiberfunnene vil bli gitt i en separat rapport.

c) Røyk

I noen av prøvene ble det funnet agglomerater av partikler med diameter $< 0.05 \mu\text{m}$, jfr. tabell 1-3, s.14-16. Slike agglomerater oppstår ofte i høytemperaturprosesser ved kondensasjon fra gassfasen. Elementanalysen viste Si. Det er derfor sannsynlig at røykpartiklene består av amorf SiO_2 , som for det meste oppstår ved fordampning av kvarts (kpt. 2230°C) når ovnene "blåser", se figur 2, s.17.

4.2.5 PARTIKKELSTØRRELSE

Karakterisering av partikkeltørrelse skulle baseres på sedimentering og maksimal partikkeltørrelse observert i elektronmikroskop.

Pga. små støvmengder ble sedimentering bare gjennomført i et begrenset omfang, og gjennomgående var det således ikke mulig å foreta sammenlikninger mellom sedimenterings- og mikroskopdata.

Fra undersøkelsen ved Arendal foreligger det imidlertid noen slike data, se tabell 4 s.25. Resultatene viser tildels store variasjoner på de forskjellige målestedene fra dag

til dag, opptil 2x laveste verdi av finstøvandelen, og dårlig overensstemmelse mellom sedimentering- og mikroskopresultater. Dette kan dels skyldes forhold ved den enkelte arbeidsplass, dels forskjell i prøvetakingstid (mikroskopprøver: 5 min., støvprøver: 7-8 timer). Dessuten inneholdt mikroskopprøvene ofte så store partikler at de løsnet fra filteret.

Fra Orkla Exolon & Co A/S og Norton A/S er maksimal partikkelsørrelse observert på mikroskopprøver tatt i innåndingssonen til operatørene. Uten sedimenteringsresultater blir en vurdering av størrelsesfordeling usikker. Den store variasjon i maksimal partikkelsørrelse indikerer imidlertid samme tendens som sedimenteringsresultatene fra Arendal Smelteverk A/S.

Typisk maksimal partikkelsørrelse for personlige prøver er 30- 90 μm , og for stasjonære prøver 10-25 μm , jfr. tabell 1-3, side 14-16.

ORKLA EXOLON & CO A/S

Tabell 1: Partikkelformer og maksimal partikkelstørrelse
i stasjonære prøver

Filter nr.	Dato	Målested	Isometrisk støv	Partikklestørrelse *	Røyk	Fibre
8N	19/1	Sentralt mikro	+	≥ 60		
15N	20/1	"-	+	≥ 50		
19N	21/1	"-	+	≥ 50		
20N	22/1	"-	+	≥ 45		
16N	22/1	"-	+	≥ 40		
10N	18/1	Sentralt rensestasjon	+	≥ 160		
17N	18/1	"-	+	≥ 60		
4N	19/1	"-	+	≥ 60		
3N	20/1	"-	+	≥ 90		
1N	21/1	"-	+	≥ 20		
12N	22/1	"-	+	≥ 70		
11N	18/1	Sentralt makro	+	15		
2N	18/1	"-	+	≥ 70		
9N	19/1	"-	+	≥ 50		
18N	20/1	"-	+	≥ 20		
13N	21/1	"-	+	30		
14N	22/1	"-	+	≥ 65		
7N	22/1	"-	+	≥ 40		

*) I de fleste filterholdere ble det funnet løse partikler

Prøvene er tatt i innåndingssonen på operatørene.

ARENDEL SMELTEVERK A/S

Tabell 2 : Partikkelformer og maksimal partikkeltørrelse
av personlige og stasjonære prøver

3	19/10	Mølle I, blanderi A	+	-	-	-	+
8	15/10	Mølle II, truckfører	+	*	50	-	+
11	15/10	" , 1. etasje	+	12	-	+	+
15	15/10	" , operatør	+	12	-	+	+
		" , 3. etasje	+	25	-	+	+
		" , sentralt	+	25	-	+	+
29	15/10	Ovnshus A, bas	+	20	-	+	+
7	15/10	" , gulvmann	+	70*	-	+	+
6	15/10	" , sentralt	+	20	+	+	+
28	14/10	Ovnshus C, bas	+	90*	+	+	+
30	14/10	" , gulvmann	+	35	-	+	+
13	14/10	" , sentralt	+	20	-	+	+
9	14/10	Gamle skillehus, skiller	+	20	-	+	+
10	14/10	" , rist 1	+	15	-	+	+
5	14/10	" , skiller	+	5	-	+	+
		" , rist 2	+				
		" , sentralt	+				
2	16/10	Nye skillehus, skiller	+	30	-	+	+
4	16/10	" , skiller	+	20	-	+	+
1	16/10	" , sentralt	+	25	-	+	+
14	15/10	Mikro 3. etasje, pakker	+	8	-	-	-

*) løse støvpartikler i filterholder

Tabell 3: Partikkelformer og maksimal partikelstørrelse
i personlige og stasjonære prøver

Prøver nr.	Prøve nr.	Prøve nr.	Geometrisk størrelse	Partikkelfor- størrelse i μm	Røyk	Fibre
16	13/10	Miksbygning, vekt operatør	+	30	-	+
17	13/10	Ovnhus, traktorkjører	+	15	+	+
18	14/10	" , rengjøringsmann	+	15	-	+
19	13/10	" , 1. mann	+	25	+	+
20	13/10	Sorteringsavdeling, sorterer	+	10	+	+
21	13/10	" , traktorkjører	+	15	+	+
22	13/10	" , sentralt	+	10	+	-
23	13/10	Pakkning, sentralt	+	10	+	+
24	13/10	Raffineri, knusemann	+	7	+	+
25	13/10	" , pakker	+	5	+	-
26	13/10	Mikroavdeling (nye), pakking	+	7	+	+
27	14/10	" , rotexmann fines, siktskifting	+	12	-	+

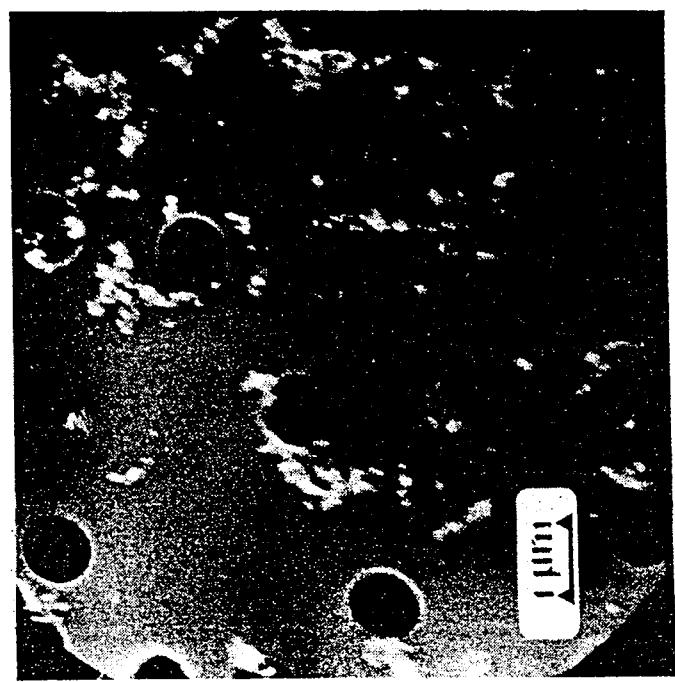
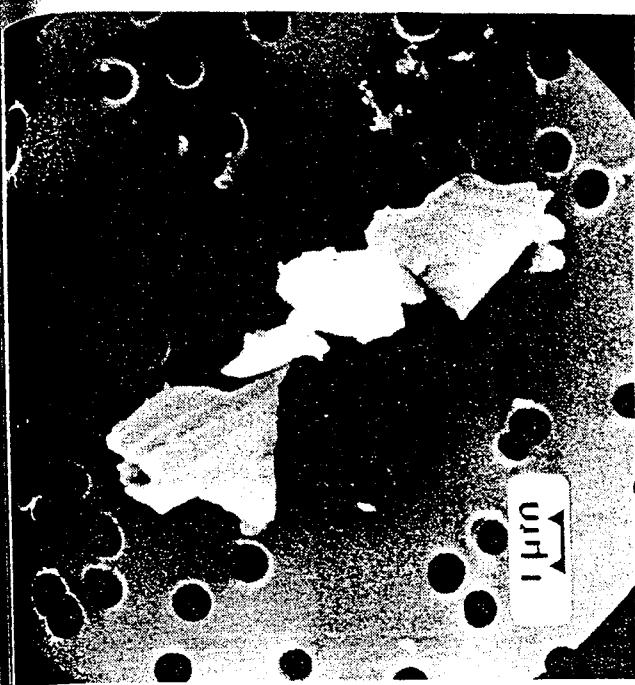

Fig. 1. Agglomerat av isometriske partikler.
Forstørrelse 6000x.
Kvalitativ elementanalyse viser Si.

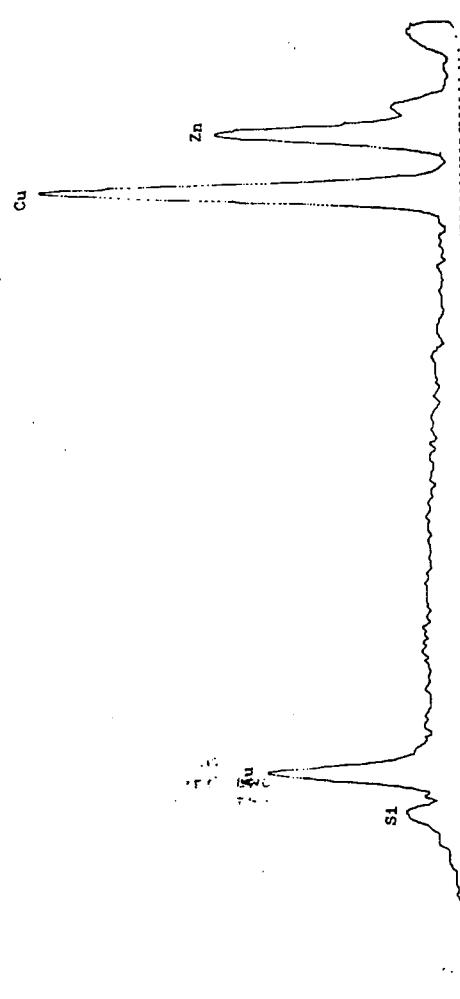

Fig. 2. Røkaggglomerat, forstørrelse 10000x
Kvalitativ elementanalyse viser Si.

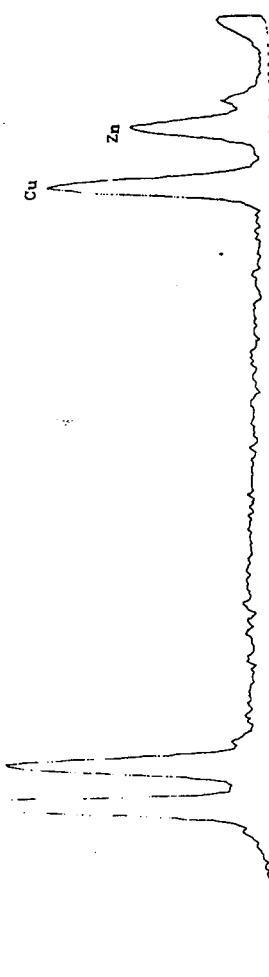
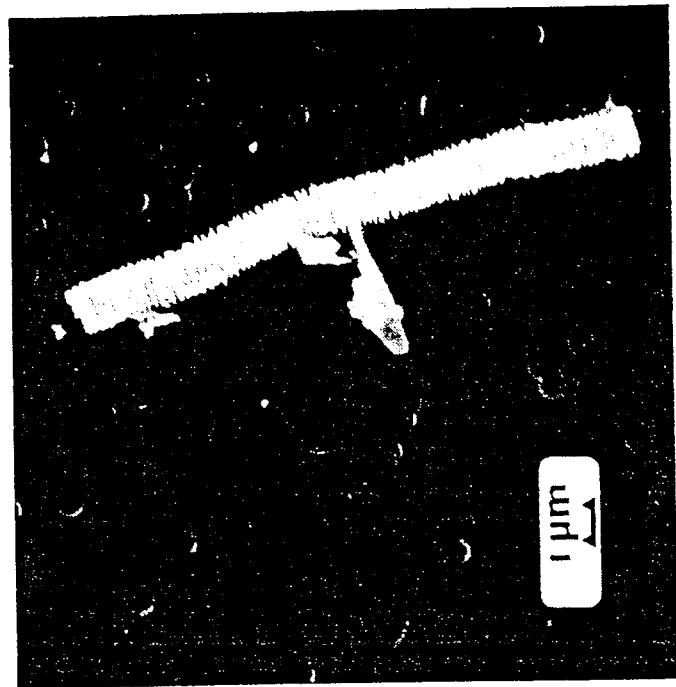

Fig. 3. Rett fiber med glatt overflate.

Forstørrelse 8600x.

Kvalitativ elementanalyse viser Si.

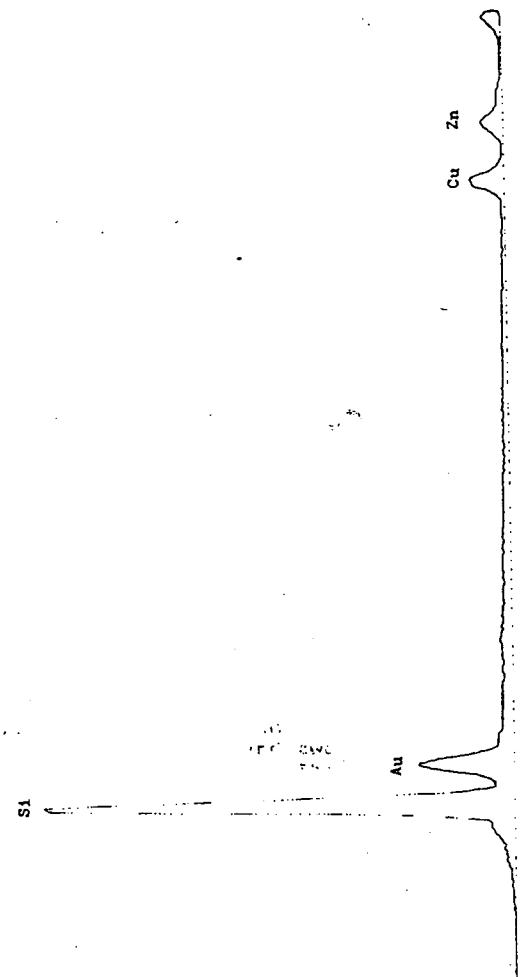

Fig. 4. Fiber med ru overflate.

Forstørrelse 4800x.

Kvalitativ elementanalyse viser Si.

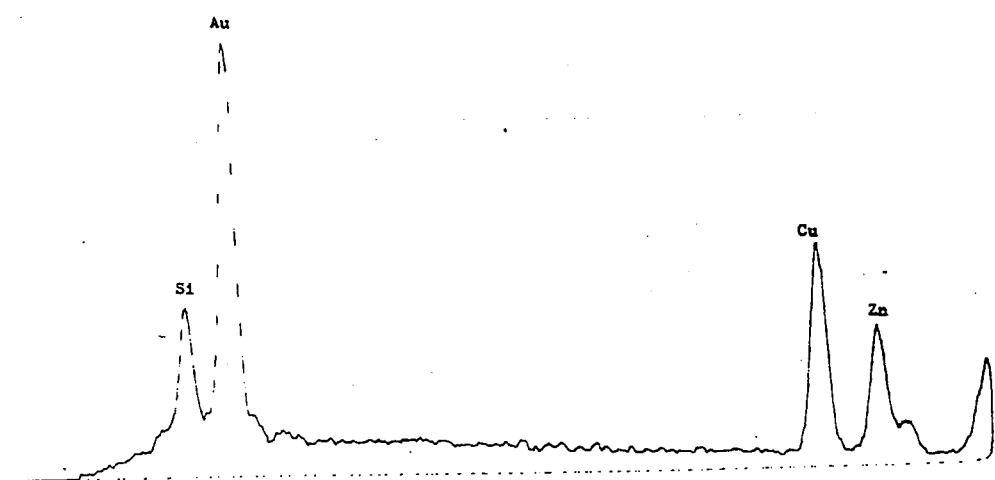
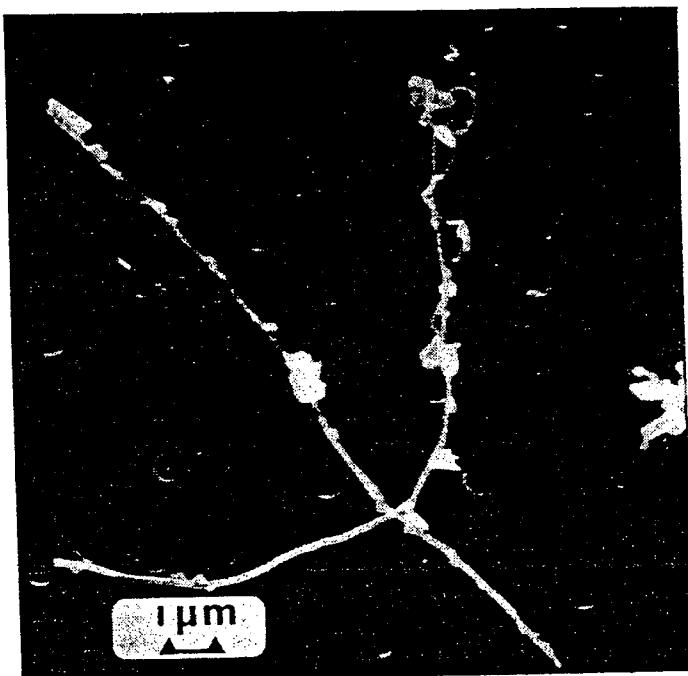

Fig. 5. Forgrenede fibre. Forstørrelse 6000x.
Kvalitativ elementanalyse viser Si.

(a)

(forstørrelse 15 000x)

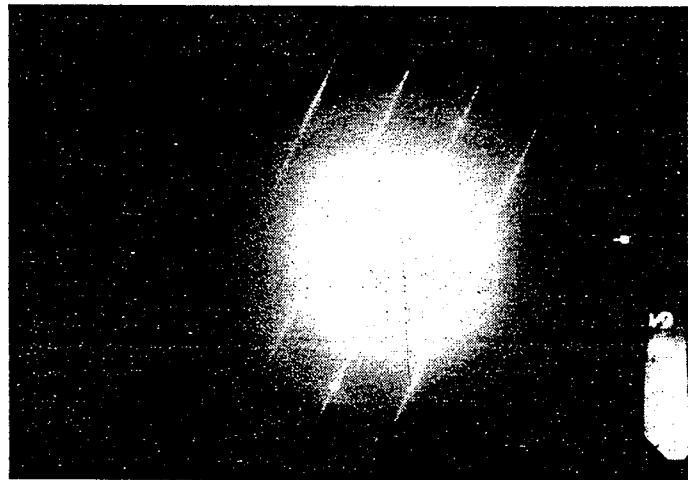
(b)

Figur 6 . SiC-fiber funnet ved produksjon av SiC-studert med :
a) Transmisjons elektronmikroskop; b) Eletronndiffraksjon, se forøvrig figur 3-5 .

(a)

(forstørrelse 15 000x)

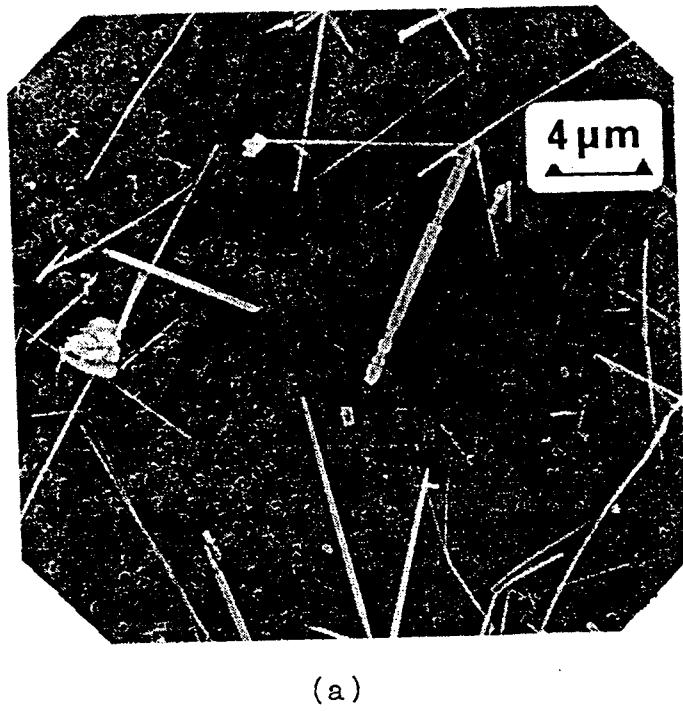

(b)

Figur 7 . SiC-fibre funnet ved produksjon av SiC
studert med :

a) Transmisjons elektronmikroskop; b) Elektronondiffraksjon.

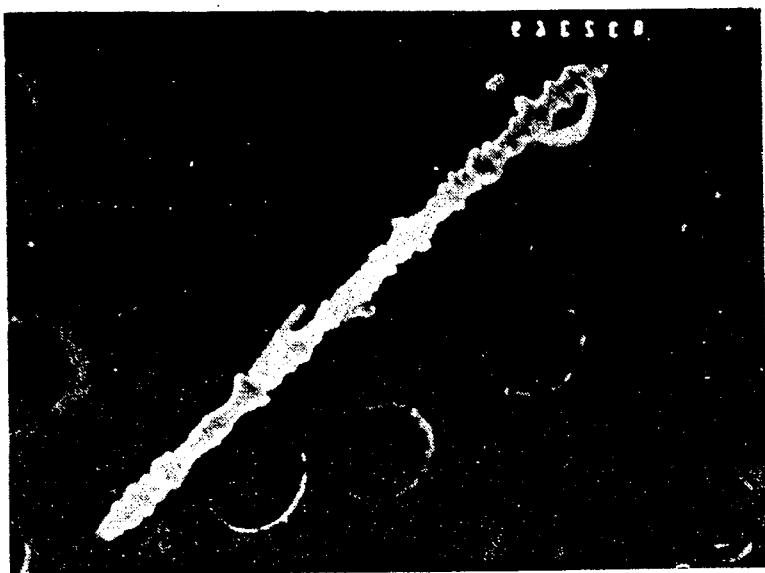
Se forøvrig figur 3-5 .

(a)

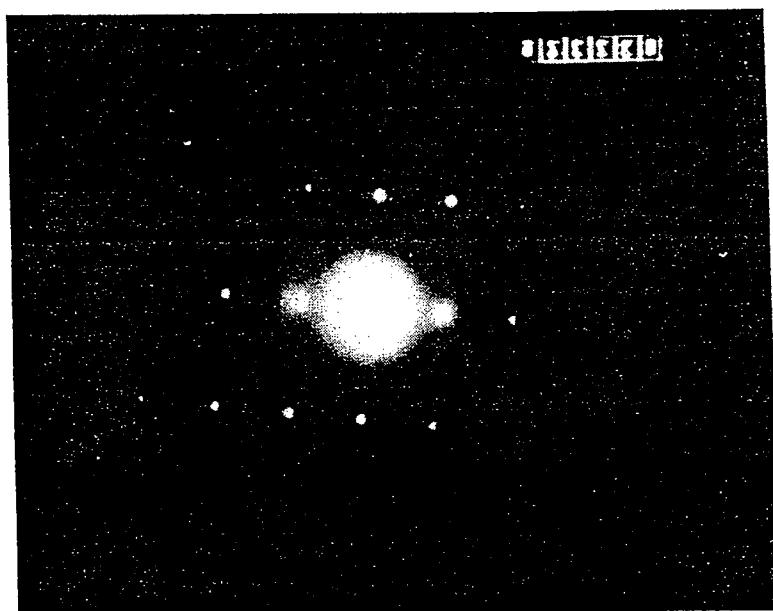
Figur 8 . SiC-fibre benyttet av Stanton et al. (ref. 11), studert ved hjelp av :

- a) Scanning elektronmikroskop; b) Transmisjons elektronmikroskop; c) Elektronndiffraksjon.

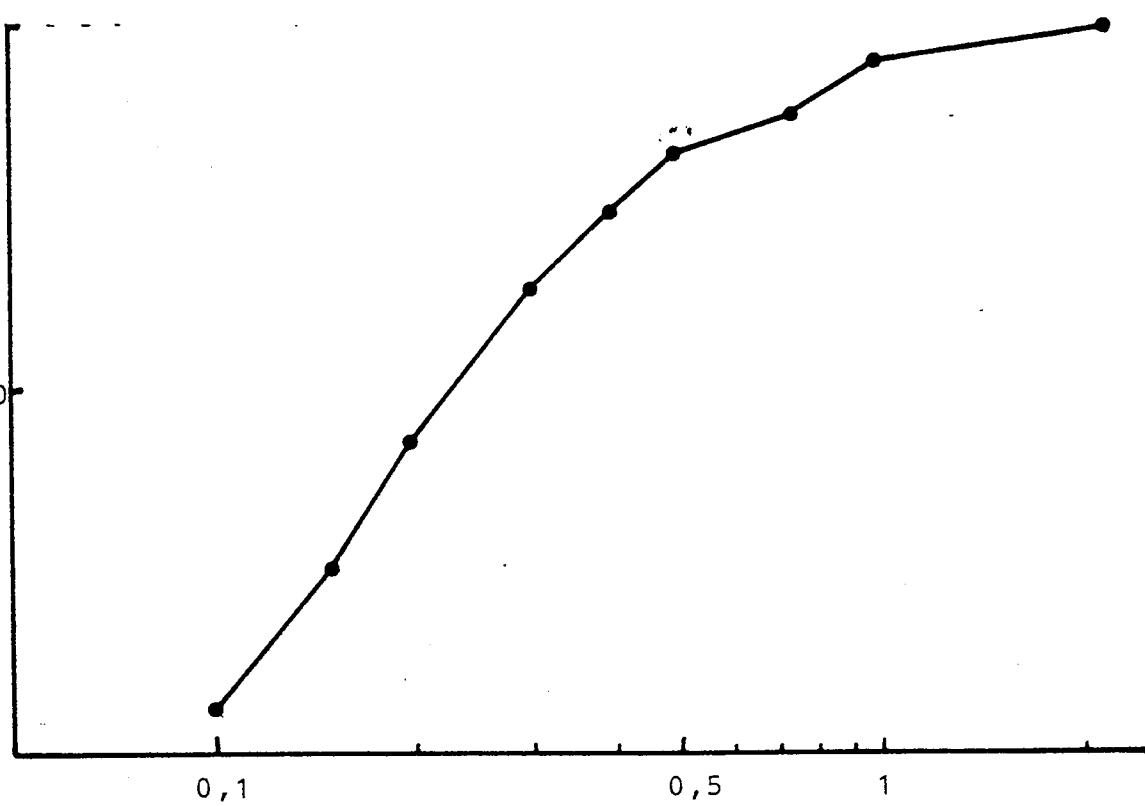

(b)

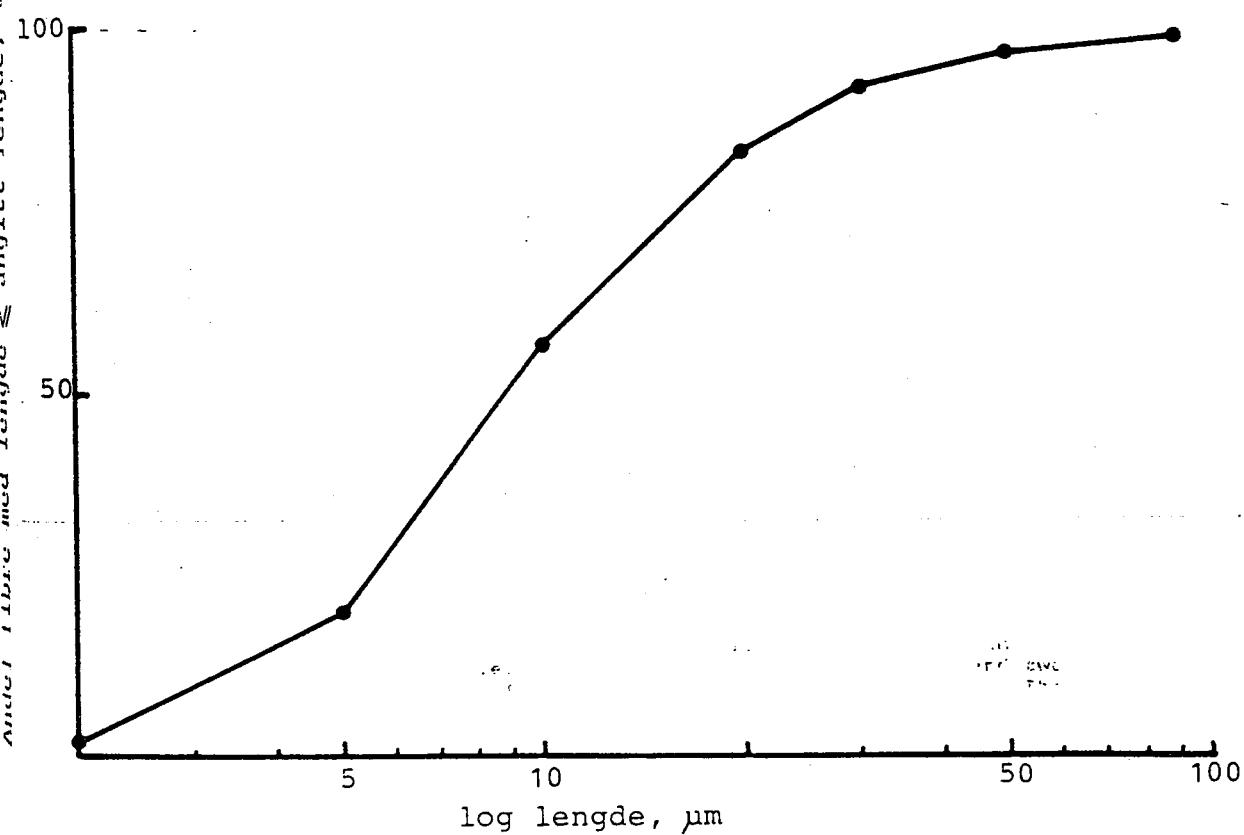
(forstørrelse 15 000x)

(c)

Figur 9 : Kumulativ diameterfordeling av 125 fibre funnet i tre SiC-verk.

Figur 10: Kumulativ lengdefordeling av 125 fibre funnet i tre SiC-verk

Tabell 4 : Maksimal partikkeltørrelse i mikroskopprøver og finstøvandel i totalstøvprøver. av forskjellige målesteder.

Målested	% finstøv i totalstøv	maksimal partikkeltørrels i mikroskopprøver i μm
Gamle skillehus, sentralt	28	-
-"- , -"-	16	5
Nye skillehus, sentralt	15	
-"- , -"-	28	25
Ovnshus C, sentralt	33	20
Mølle II 3. etasje, sentralt	15	
	19	25
	31	
Mølle II 3. etasje, operatør	12	
	18	12

5. BEREGNING AV NORMER

Beregning av administrativ norm etter formel (5) og (6) for enkle måleserier og felles norm for avdelinger er basert på veide gjennomsnittsverdier for prøver av samme type, jf. bilag nr. 3.

Administrativ støvnorm for forskjellige arbeidsplasser og avdelinger i de tre verkene går fram av tabell 5-7.

Tabell nr 8 viser en sammenligning av beregnede og anbefalte normer for de tre verkene, jf. også kap 3.2 s.8.

Omregning av norm 1975 etter formel (1) er gjennomført ved å multiplisere norm 1975 med forholdstallet mellom formel (1) og beregningsformelen for norm 1975. Dette forholds-tallet er 7/9.

Tallene i parantes refererer seg til 1975-normer satt til 5 mg/m³, jf. pkt. 1.3 s.3.

I tabell 9 er enkelte avdelinger oppført med to verdier. Dette er gjort når arbeidsoperasjonene i samme avdeling er vesentlig forskjellige, og når samme arbeidsoperasjon utføres på to steder.

Tabell nr. 5: Administrative støvnormer for forskjellige arbeidsplasser og avdelinger
ORKLA EXOLON & CO A/S

Avdeling	Administrative normer (mg/m^3)			
	Totalstøv		Finstøv	
	Norm 1975	Norm 1975 omregnet etter formel (1)	Formel (5)	Formel (6)
1. Mixavd.	3.5	2.7	4.9 ^a	1.6 ^a
2. Tippebrett			3.6 ^a	1.2 ^a
3. Rensebu			7.6	
4. Ovnstømmer	3.6	2.8	1.8	
5. Chargerer	3.3	2.6	2.6	
6. Prosessavd.- Støvtapping	5.0	(3.9)	10 ^a ,0	3.7 ^a

(^a- analyse av finstøv)

Tabell nr. 6: Administrativ støvnormer for forskjellige avdelinger

ARENDAL SMELTEVERK A/S

Avdeling	Administrativ norm (mg/m ³)			
	Totalstøv		Finstøv	
	Norm 1975	Norm 1975 om- regnet etter formel (1)	Formel (5)	Formel (6)
1. Mølle I	1.8	1.4		
2. Blanderi A	3.0	2.3	3.0	
3. Ovnshus A	5.0	(3.9)	3.5	
4. Ovnshus B/C	4.4	3.4	3.1	
5. Nytt skille- hus	5.0	(3.9)	6.6 ^a	2.2 ^a
6. Gammelt skille- hus			10 ^a ,0	3.4 ^a
7. Mølle II	5.0	(3.9)	10 ^a ,0	5.0 ^a
8. Mikroavd.			2.9 10	

(^a-analyse av finstøv)

Tabell nr. 7: Administrative støvnormer for forskjellige avdelinger

NORTON A/S

Avdeling	Administrative normer (mg/m^3)			
	Totalstøv			Finstøv
	Norm 1975	Norm 1975 om- regnet etter formel (1)	Formel (5)	Formel (6)
1. Mixavd.	2.1	1.6	1.5 ^a	0.5 ^a
2. Ovnshus	2.7	2.1	2.3	
3. Sortering	4.5	3.5	1.5 ^a	0.5 ^a
4. Raffinering	5.0	(3.9)	7.2 ^a	2.4 ^a

(^a-analyse av finstøv)

Tabell nr. 8: Sammenligning av administrative støv-normer for forskjellige avdelinger i de tre verkene:

Avdeling	Administrativ norm mg/m ³					
	Orkla Exolon & CO A/S		Arendal Smelteverk A/S		Norton A/S	
	Tot.støv formel(5)	Finstøv formel(6)	Tot.støv formel(5)	Finstøv formel(6)	Tot.støv formel(5)	Finstøv formel(6)
1. Mixavd.	4.9 ^a	1.6 ^a	3,0		1.5 ^a	0.5 ^a
2. Ovnshus	1.8		3.5		2.3	
	2.6		3.1			
3. Sortering	3.6 ^a	1.2 ^a	5.0 ^b	2.0 ^b	1.5 ^a	0.5 ^a
	5.0 ^b		5.0 ^b	2.0 ^b		
4. Raffinering	5.0 ^b	2.0 ^b	5.0 ^b	2.0 ^b	5.0 ^b	2.0 ^b

(^a-analyse av finstøv)

(^b-anbefalt norm jf.kap 3.2)

6. SAMMENDRAG OG KONKLUSJON

6.1. ELEKTRONMIKROSKOPISKE STUDIER

6.1.1 FIBRE

De elektronmikroskopiske studier har vist at det forekommer SiC-fibre ved industriell produksjon av SiC.

Fra litteraturen er det kjent at SiC-fibre har vist seg å være kreftfremkallende ved dyreforsøk (12), og at de er cytotoxiske i forsøk med cellekulturer (13). Imidlertid foreligger det ingen undersøkelser av eksponering for SiC-fibre eller vurdering av eventuell mulig helseeffekt ved eksponering for denne type fibre.

Den yrkeshygieniske betydning av fiberfunnene i denne undersøkelsen er ikke avklart, men pga ovennevnte resultater fra dyre- og celleforsøk er det grunn til å rette oppmerksomhet mot dette området. Vi har ikke tilstrekkelig nøyaktige data om fiberkonsentrasjonene i de tre verkene. Imidlertid synes de preliminære målinger å indikere et relativt lavt nivå, høyst sannsynlig betydelig under 1 fiber/ml. I samråd med Arbeidstilsynet og de tre bedriftene vil fibernivået bli undersøkt snarest mulig.

6.1.2 PARTIKKELSTØRRELSE

De viktigste komponenter i støvet i SiC-verk i yrkeshygienisk sammenheng er kvarts og kristobalitt. For disse stoffer er det finstøvandelen eller den respirable fraksjonen som er av betydning. Det foreliggende datamaterialet er for lite til å trekke sikre konklusjoner for alle verk. Imidlertid tyder målingene på at variasjonene i finstøvandelen kan være så store at en yrkeshygienisk vurdering ut fra mengde totalstøv må baseres på et betydelig større datamateriale.

6.2 ANALYSEFEIL VED FORASKING

Undersøkelsen viser at det ikke er holdepunkter for at SiC oksyderer til SiO_2 ved forasking av støv ved 700°C .

6.3 ADMINISTRATIVE NORMER FOR STØV

Administrative normer for støv for de forskjellige avdelinger i verkene er beregnet. Beregningene er hovedsakelig basert på prøver og analyser av totalstøv samlet inn med bærbart prøvetakingsutstyr. Dette fordi de innsamlede støvprøver stort sett ble for små for sedimentering.

Analyse av krystalinsk SiO_2 i finstøv gir gjennomgående høyere verdier enn i totalstøv. Jf. bilag nr. 3.

Dette tyder på at kvarts og kristobalitt er anriket i finstøvfraksjonen, noe som medfører lavere støvnorm enn ved analyse av totalstøv.

Undersøkelsen viser videre at den tilgjengelige klassifiserings-teknikk(sedimentering) ikke er fullt tilfredsstillende for de støvmengder man normalt finner i silisiumkarbidindustrien. En omlegging av prøvetakingsteknikken til bruk av cyklon ved prøvetaking er av betydning for å kunne utføre fullt adekvate SiO_2 -analyser.

De beregnede støvnormer avviker noe fra de normer som ble foreslått på basis av undersøkelsene utført i 1975(1-4).

I de tilfeller beregninger etter formel (5) og (6) gir normer over henholdsvis 10 og 5 mg/m^3 settes normene vanligvis lik inertstøvnrmene for totalstøv og finstøv. Med henvisning til tidlige undersøkelser i SiC-verkene og pågående undersøkelser hos ACGIH om virkinger av SiC-støv, vil vi anbefale at henholdsvis 5 og 2 mg/m^3 settes som høyeste norm for total- og finstøv. Disse anbefalinger vil bli tatt opp til ny vurdering når det foreligger resultater av ACGIH's undersøkelser.

En sammenlikning av beregnede og av anbefalte normer for de tre verkene er satt opp i "tabell 8, side 30.

6.4 METALL- OG PAH-ANALYSER

Metallanalysene viser verdier under gjeldende administrative normer, jf. bilag nr. 3.

PAH-målingene viser overveiende verdier under gjeldende administrativ norm, jf. pkt. 33, og bilag nr. 3.

En verdi ligger opp mot normen. Ytterligere PAHundersøkelser kan derfor bli aktuelle.

7. LITTERATUR

1. Johnsen B.K. og H.Øyen: Teknisk-hygienisk kartlegging av eksponering for støv og karbonmonoksyd ved Orkla Exolon A/S & Co. Orkanger.
Yrkeshygienisk institutt 1976,
HD 685/760520.
2. Johnsen B.K. og H.Øyen: Teknisk-hygienisk kartlegging av eksponering for støv og karbonmonoksyd ved Norton A/S, Lillesand.
Yrkeshygienisk institutt 1976
HD 683/760429.
3. Johnsen B.K. og H.Øyen: Teknisk-hygienisk kartlegging av eksponering for støv og karbonmonoksyd ved Arendal Smelteverk A/S, Eidehavn.
Yrkeshygienisk institutt 1976
HD 684/760512...

4. Johnsen B.K.: Produksjon av silisiumkarbid.
En sammenligning av støvekspoenringen i 3 bedrifter.
Yrkeshygienisk institutt 1976
HD 691/760715.
5. Direktoratet for Best.nr. 361:
Arbeidstilsynet: Administrative normer for
forurensning i arbeidsatmosfæren
(1981).
6. American Conference of Documentation of the Threshold
Governmental Industrial Limit Values 4.ed 1980.
Hyginists: Suplemental documentation 1981,
1982.
7. Wiebeke, G.: Die Oxydation von siliziumkarbid.
Berichtung der Deutsche Karamische
Geselshaft, vol 37 nette 5, 1960
s. 219-226.
8. Enclydiopedia Britanica vol 20, 1965, 658-659.
9. Kirk-Othmer: Encyclopedia of Chemical Tech-
nology (1965) Vol.4, s.117-118.
10. P.T.B. Shaffer: A Review of the Structure of
Silicon Carbide.
Acta.Cryst. B25 (1969) s.477.
11. M.F. Stanton & M.Layard: The carcinogenicity of fibrous
minerals. In: Proseedings of the
workshop on asbestos: Definitions
and measurement method; held at
the National Bureau of Standards.
Gaithersburg. Md.July 18-20.1977.
Washington. DC: Naticnal Bureau of
Standards, Nov.1978: 143-151
(NBS special publication No: 506)

12. L.E. Lipkin: Cellular Effects of Asbestos and Other Fibers: Correlations With In Vivo Induction of Pleural Sarcoma.
Env. Health Persp. 34 (1980) 91-102
13. M.F. Stanton et al.: Relation of Particle Dimension to the Carcinogenicity in Amphibole Asbestos and Other Fibrous Minerals
J.Natl.Cancer Inst. 67 (1981)
965-975.

B I L A G S F O R T E G N E L S E

BILAG NR. 1

PRØVETAKINGSPLAN: ORKLA EXOLON & Co A/S
ARENDAL SMELTEVERK A/S
NORTON A/S

BILAG NR. 2

UTLEDNING AV FORMLER FOR BERFGNING AV
ADMINISTRATIVE NORMER FOR STØV SOM INNE-
HOLDER K-KVARTS OG KRISTOBALITT

BILAG NR. 3

RESULTATER: ORKLA EXOLON & Co A/S
ARENDAL SMELTEVERK A/S
NORTON A/S

FORSLAG TIL PRØVETAKINGSPLAN FOR STØVUNDERSØKELSE,
ORKLA EXOLON & CO A/S, ORKANGER

Avd.	Operatør/ prøvetakings- sted	Ant. filter	Filter- type	Tid Skift	Pumpetype
Mixavd.	Råmaterial- tilbereder	5	millipor	5	Casella
	Stasjoner midt i bygget	5	millipor	2,5	Edward
Rense- stasjon	Tippebrett	5	millipor	5	Casella
	Rensebu	5	millipor	5	Casella
Rense- stasjon	Midt på plattform	5	millipor	2,5	Edward
	Ved tippebrett og i rensebu	5	nuclopor	5 min.	Casella
Ovns- huset	Chargerer	5	millipor	5	Casella
	Ovnsuttak	5	millipor	5	Casella
	Stasjoner i forkant av ovn	5	millipor	2,5	Edward
	Chargerer (PAH)	5	akrpor	5	Casella
Prosess- avd.	Sentralt makroavd.	5	nuclopor	5 min	Casella
	Sentralt mikroavd.	5	nuclopor	5 min	Casella stasjonært
	Sentralt makroavd.	5	millipor	2,5	Edward
	Sentralt mikroavd.	5	millipor	2,5	Edward

FORSLAG TIL PRØVETAKINGSPLAN FOR STØVUNDERØKELSE.
ARENDAL SMELTEVERK A/S

Hovedundersøkelse:

Avd.	Operatør/ prøvetakingssted	Ant. filter	Filter- type	Tid skift	Pumpe- type
Mølke I	Blandere i ovns- hus A. Innbland. av gammelmasse	5	Millipor	5	1 Casella
Ovnshus A	1 gulvmann 1 bas sentralt i ovnshus	5 5 5	Millipor " "	5 5 2,5	1 Casella 1 " 1 Edward
Ovnshus C	1 gulvmann 1 bas sentralt i ovnshus	5 5 5	Millipor " "	5 5 2,5	1 Casella 1 " 1 Edward
Skillehus	Operatør, 2 stk. nytt anlegg Sentralt nytt anl. Operatør, 2 stk. gammelt anlegg Sentralt i gammelt anlegg	10 5 10 5	Millipor " " "	5 2,5 5 2,5	2 Casella 1 Edward 2 Casella 1 Edward
Mølle II	Truckfylling og kjøring 1.etg. Operatør, 1 stk. sikteloft Stasjonært sikte- loft	5 5 5	Millipor " "	5 5 2,5	1 Casella 1 Casella 1 Edward
Mikroavd.	Pakker	5	Millipor	5	1 Casella
		85			13 Casella 3 Edward

Hovedundersøkelse:

Avd.	Operatør/ prøvetakingssted	Ant. filter	Filter- type	Tid skift	Pumpe- type
Mix bygn.	Vakt operatør	5	Millipor	5	1 Du pont
Ovnshus	1.mann Traktorkjører Rengjøringsmann	5 5 5	Millipor " " " "	5 5 5	1 Du pont 1 " " 1 " "
Sorterings- avd.	2 stk. sorterere Sentralt sorteringsavd.	10 5	Millipor Millipor	5 2,5	2 Du pont 1 Edward
Raffineri	Pakker Knuseoperatør Stasjonert ved pakking	5 5 5	Millipor " " " " "	5 5 2	1 Du pont 1 " " 1 Edward
Mikro	Pakker Uttak fra tørking	5 5	Millipor "	5 2,5	1 Du pont 1 Edward
		60			2 Edward 9 Du pont

NORMER FOR STØV SOM INNEHOLDER α -KVARTS OG KRISTOBALITT

Arbeidstilsynets liste over normer for forurensninger i arbeidsatmosfæren fra 1981 (5) angir følgende normer for kvartsholdig blandingsstøv:

Totalstøv $\frac{70 \text{ mg/m}^3}{Q+5}$ (1)

Finstøv $\frac{25 \text{ mg/m}^3}{Q+5}$ (2)

Q er %-innhold av α -kvarts.

I prøver som inneholder kristobalitt erstattes Q med 2Q. Q er %-innhold av kristobalitt.

Normlista angir en finstøvnorm for ren α -kvarts og kristobalitt på henholdsvis 0.2 og 0.1 mg/m³. Ved å benytte formelen (1) kan også totalstøvnormer for ren α -kvarts og kristobalitt beregnes ved å sette Q = 100:

	Totalstøv (mg/m ³)	Finstøv (mg/m ³)
α -Kvarts	0.67	0.2
Kristobalitt	0.34	0.1

Normlista angir også hvordan blandingsstøv med f.eks. både α -kvarts og kristobalitt skal behandles. Det forutsettes da at α -kvarts og kristobalitt har samme helsevirkning.

I dette tilfelle benyttes summasjonsformelen for å vurdere om normen for blandingen overholdes, dvs.:

$$\frac{C_{\alpha}}{N_{\alpha}} + \frac{C_K}{N_K} \leq 1 \quad (3)$$

C_{α} og C_K er konsentrasjonen av henholdsvis α -kvarts og kristobalitt.

N_{α} og N_K er administrativ norm for α -kvarts og kristobalitt.

Settes $\frac{C_{\alpha}}{N_{\alpha}} + \frac{C_K}{N_K} = 1$ (4) kan uttrykket omformes til:

$$\frac{C_{\alpha}}{N_{\alpha}} + \frac{C_K}{N_K} = 1 = \frac{C_T \cdot Q}{(0.67 \cdot 100)} + \frac{C_T \cdot K}{0.34 \cdot 100} = \frac{Q + 2K}{67} \cdot C_T$$

Administrativ norm (AN) for totalstøv blir :

$$AN = C_T = \frac{67}{Q + 2K} \quad (5)$$

der C_T = er konsentrasjon av totalstøv (mg/m^3)

Q = %-innholdet er α -kvarts

K = %-innholdet av kristobalitt

Ved å sette inn normene for finstøv i (4) fås tilsvarende finstøvnorm for en blanding av α -kvarts og kristobalitt:

$$AN = C_F = \frac{20}{Q + 2K} \quad (6)$$

der C_F er konsentrasjonen (mg/m^3) av finstøv.

Formelen for totalstøv (5) avrundes til:

$$C_T = \frac{60}{Q + 2K}$$

Konklusjon :

Administrative normer for blandinger av α -kvarts og kristobalitt er gitt ved:

$$\text{Totalstøv : } \frac{60}{Q + 2K} \quad (5)$$

$$\text{Finstøv : } \frac{20}{Q + 2K} \quad (6)$$

Når konsentrasjonen av α -kvarts og kristobalitt er så lav at formlene (5) og (6) gir normer for totalstøv og finstøv på over henholdsvis 10 mg/m^3 og 5 mg/m^3 settes normene lik inertstøvnormen på 10 mg/m^3 for totalstøv og 5 mg/m^3 for finstøv.

B I L A G 3

O R K L A E X O L O N & C O A / S

ANALYSERESULTAT

at: Orkla Exolon A/S

Side 1
se også side 2

Prøvested	% Fin støv	% & Kvarts		% Kristobalitt		Admin. norm mg/m³
		Total støv	Fin støv	Total støv	Fin støv	
påmatr. til A. Fuglås						
" " " "						
" " " "		2.7		3.7		5.9
" " " "						
" " " "						
Midt i mix. bygning, stasj.						
" " " "						
" " " "						
" " " "		32.2		1.0		5.8
" " " "						
" " " "						
" " " "						
Tippebrett, Presberg						
" " "						
" " "		18.2		0.3		8.0
" Kaspersen						
" " "						
Rensebu, Pedersen						
" " "						
" " "						
" " "		0.5		3.7		7.6 (tot)
Ovnstømmer, Bj. Åmo						
" " "						
" " "		1.0		16		1.8 (tot)
" " "						
Charerer, Lilund						
" " "						
" " "		0.9		11		2.6 (tot)
" " "						
Gjennomsnitt, Ovnshus		0.96		14.25		2.0 (tot)

ANALYSERESULTAT

Sift: Orkla Exolon A/S

Sideri

2

Prøvested	% Fin støv	% Kvarts Total støv	% Kristobalitt Total støv	% Fin støv	Admin. norm mg/m ³
Støvtapping makro					
" "					
" "					
" "					
" "					
	11.5			0.5	
					2.4
					3.7(fin) 10,0(tot)

JLNR.	DATO	PRØVESTED	LUFT VOL. m ³	% %	x-ray % kvarts		x-ray % kvarts		Merk- nader
					Gløde- tap	Fin- støv	TOT støv	STØV støv	
540	18-1	Tippebrett, Presberg	0,659	5,55	8,42				
557	19-1	"	0,964	14,72	15,3				1
558	20-1	"	0,960	16,09	16,8	33,2	18,2	0,3	
557(9)	21-1	Kaspersen	0,716	12,97	18,1				2
528	22-1	"	0,974	11,75	12,1				
560	18-1	Råmatr. til A. Fuglås	0,758	1,29	1,70				
574	19-1	"	0,974	2,34	2,40				3
550	20-1	"	0,960	1,20	1,25	71,0	2,7		
548	21-1	"	0,720	0,90	1,25				
552	22-1	"	0,958	1,96	2,05				
578	18-1	Midt i mix. bygning, stasjonær	4,606	6,76	1,47				
524	25-1	"	5,927	25,96	4,38	69,1	1,0		5,8
561	26-1	"	6,332	34,97	5,52				
575	27-1	"	4,299	47,56	11,1	73,0	1,0		5,8
535	"	"	2,551	8,57	3,36				
555	28-1	"	5,044	-	-				4

rek. nr.	DATO	PRØVLESTED	%	x-ray % kvarts		x-ray % kvarts		%	Merke- mader
				Luft Vol. m ³	Støv mq/m ³	Luft Vol. m ³	Støv mq/m ³		
549	18-1	Ovnstømmer, Bj. Amo	0,650	3,85	5,9	"	"		
566	19-1	"	0,918	8,32	9,1	"	"		
536	20-1	"	0,918	10,72	11,7	61,3		1,0	16
563	21-1	"	0,932	16,57	17,8				
569	22-1	"	0,936	6,28	6,71				
562	18-1	Chargerer, Lilund	0,578	2,28	3,94				
544	19-1		0,874	5,26	6,02				
546	20-1		0,872	5,82	6,67	64,5		0,9	11
571	21-1		0,880	3,67	4,17				
531	22-1		0,868	7,60	8,76				
520	18-1	Rensebu, Pedersen	0,618	2,19	3,54				
568	19-1	"	0,938	4,57	4,87	55,3		<0,5	3,7
533	22-1	"	0,941	10,02	10,7				
545	20-1	"	-	8,61	-				5
547	21-1	"	-	8,88	-				6

Dødsfrit: ØRKIA EKSPLOSJON

FILTER NR.	DATO	PRAVESTED	Total- støv mg	Zn µg/mg	Pb µg/mg	Mn µg/mg	Ni µg/mg	Cr µg/mg	Cd µg/mg	Cu µg/mg
529	18-1	Sentralt på rensestasjon	3,17	0,57	<0,16	0,09	2,49	0,38	<0,13	<0,63
539	25-1	"	3,00	0,57	<0,17	0,13	3,43	5,17	<0,13	<0,67
541	19-1	"	16,87	0,36	0,08	0,05	1,10	0,06	<0,02	<0,12
543	25-1	"	14,78	0,30	0,07	0,14	1,31	<0,02	0,23	
556	25-1	Ovnshus, casellapumpe i kran	8,12	0,42	0,10	0,14	1,77	0,06	<0,05	1,66
564	19-1	Sentralt på rensestasjon	9,60	0,48	0,30	0,13	0,91	0,03	<0,04	0,27
565	18-1	"	11,30	0,37	0,13	0,37	1,44	0,09	<0,04	<0,29
567	25-1	"	7,14	0,54	0,30	0,15	1,08	0,08	<0,06	0,57
572	19-1	"	9,37	0,53	0,13	0,25	1,70	0,67	<0,04	0,41
576	19-1	"	3,00	<0,57	0,57	0,40	4,16	0,60	0,13	1,03
		Administrativ norm µg/m³	5000	50	1000	100	100	100	100	100

PAH - ANALYSER

BEDRIFT: ORKLA EXOLON & Co A/S

PRØVETAKINGSSTED	KONSENTRASJON $\mu\text{g}/\text{m}^3$
OVNSHUS (OPPSOP)	< 1
OVNSHUS (KRAN)	9,4

B I L A G 3

A R E N D A L S M E L T E V E R K A/S

ANALYSERESULTAT

Ft: Arendal Smelteverk A/S

Side 1
Se også side 2 og 3

Prøvested	% Fin støv	% ø Kvarts Total støv		% Kristobalitt Total støv		Admin norm. mg/m ³
		Fin støv		Fin støv		
landeri A, H. Andreassen						
" " "						
" " "		8,4			5,6	3,0(tot)
" " "						
Ovnshus A, Karl E Lundberg						
" " "						
" " "		6,1			2,3	5,6(tot)
" " "						
Ovnshus A, Bas, G. Halvorsen						Pumpesvik
" " "						
" " Kjell E Langnes		9,5			5,3	3,0(tot)
" " "						
Ovnshus A - Stasjonær						
" " "		7,4			6,3	3,0(tot)
" " "						
Gjennomsnitt, Ovnshus A		7,3%			5%	3,5(tot)
Ovnshus C, Bas, Gustavsen						
" " "						Stoppet.
" " "		1,3			9,2	3,0(tot)
" " "						
Ovnshus. C, Gulvmann K Larsen						
" " "		12,7			9,4	1,9(tot)
" " "						
" " "		0,9			2,5	10,0(tot)
Ovnshus C, Stasjonær						
" " "		1,3			10,6	2,7(tot)
Gjennomsnitt Ovnshus C		3,3%			7,9%	3,1(tot)
" " "		33,4		0,7		0,9(fin)
						2,7(tot)

ANALYSERESULTAT

Side 3

Arendal Smelteverk A/S

Prøvested	% Fin støv	% Kvarts Total støv	% Fin støv	% Kristobalitt Total støv	Admin norm mg/m ³
Gamle Skillehus Stasjonær					
"	27,8		1,1	2,1	3,7(fin) 10,0(tot)
"	16,2		1,6	2,8	2,8(fin) 8,4(tot)
jennomsnitt Gamle Skille- hus	22		1,3	2,3	3,4(fin) 10,0(tot)
Mølle II Erling Nilsen					Stoppet
"					
"		0,7		2,0	10,0(tot)
"					
"					
jennomsnitt Mølle II		0,8		1,6	10(tot)
Mølle II Mario Bentsen					
"	11,6		-	1,7	5(fin) 10(tot)
Mølle II Ragnvald Hamre					
"	17,6		-	-	5(fin) 10(tot)
Mølle II, Stasjonær					
"	15,3	1,2	0,7	0,5	10,0(tot) 5 (fin) 10 (tot)
"	19,1		(0,5)	1,9	4,6(fin) 10 (tot)
"	31,1		4,2	1,0	3,2(fin) 9,6(tot)
"					
jennomsnitt Mølle II	18,69		1,1	0,8	5,0(fin) 10 (tot)
Mikroavd, Rolf Halvorsen					
"		-		10,4	2,9(tot)

ANALYSERESULTAT

Arendal Smelteverk A/S

Slide 2

Prøvested	% Fin støv	% Kvarts Total støv	% Kvarts Fin støv	% Kristoballitt Total støv	% Kristoballitt Fin støv	Admin norm mg/m ³
e Skillehus, J. Skareland						
"						
"		1,0		3,2		8,1(tot)
"						
e Skillehus, K. Kristiansen						
"						
"		(0,5		2,1		10,0(tot)
"						
"						
Ennomsnitt Nye Skillehus		0,4		2,5		10,0(tot)
e Skillehus, Stasjonær	27,9		1,9		3,7	2,1(fin) 6,3(tot)
"						
"	15,2		1,1		3,9	2,2(fin) 6,6(tot)
"						
Ennomsnitt Nye Skillehus	21,1		1,6		3,8	2,2(fin) 6,6(tot)
Gamle Skillehus, A. Johansen						
"						
"		0,9		1,9		10,0(tot)
"						
"						
Gamle Skillehus, O.T. Olsen						
"						Stoppet
"		0,7		1,6		10,0(tot)
"						
"						
Ennomsnitt Gamle Skillehus	0,8			1,7		10,0(tot)

FILTER NR.	DATO	PROVESTED		LUFT VOL. m ³		Totalstøv mg/m ³		Gløde- tap		x-ray % kvarts Finstøv TOT. støv		x-ray % kristoballitt Finstøv TOT. støv	
		mq	mm	m ²	mm	mq/m ³	mm	mq/m ³	mm	mq/m ³	mm	mq/m ³	mm
181	23.11	Blander,	Halytan Andreassen	0,675	0,96	1,42							
170	24.11	"	"	0,745	0,89	1,19							
217	25.11	"	"	0,408	0,19	0,47	47,0						5,6
209	26.11	"	"	0,676	0,28	0,41							8,4
157	27.11	"	"	0,769	0,68	0,88							
ØVNSHUS A													
184	23.11	Gulvmann,	Karl E. Lundberg	0,767	1,65	2,15							
219	24.11	"	"	0,520	0,98	1,88							
226	25.11	"	"	0,329	1,18	3,59	71,0						6,1
192	26.11	"	"	0,704	0,68	0,97							2,3
229	27.11	"	Gunnar Halvorsen	0,859	3,42	3,98							
ØVNSHUS A													
205	23.11	Bas,	Gunnar Halvorsen	stoppet									
234	24.11	"	"	0,762	1,79	2,35							
199	25.11	"	Kjell Egil Langnes	0,529	1,21	2,29							9,5
225	26.11	"	"	0,550	0,67	1,22							5,3
211	27.11	"	"	0,259	0,44	1,70							

FILTER NR.	DATO:	PRØVESTED	%			%			%		
			Luft Vol. m³	Totalstøv mg	Gløde- tap mg/m³	x-ray kvarts støv	Totalstøv Finstøv støv	x-ray kvarts støv	% kristoballitt støv		
<u>NYE SKILLEHUS</u>											
233	23.11	Operatorør, Johan Skoveland	stoppet								
197	24.11	"	"	0,596	1,16	1,95					
177	25.11	"	"	0,698	1,18	1,69	0				3,2
214	26.11	"	"	0,573	0,32	0,56					
208	27.11	"	"	0,499	0,44	0,88					
<u>NYE SKILLEHUS</u>											
191	23.11	Operatorør, Kåre Kristiansen		0,696	0,93	1,34					
213	24.11	"	"	0,753	1,22	1,62					
190	25.11	"	"	0,541	1,23	2,27	20,4				2,1
154	26.11	"	"	0,256	0,50	1,95					<0,5
228	27.11	"	"	0,586	1,08	1,84					
<u>MØLLE II</u>											
193	Truckfører, 1. etg. Erling Nilsen	stoppet									
188	"	"	"	0,706	2,94	4,16					
204	"	"	"	0,721	3,93	5,45	3,6				
210	"	"	"	0,579	2,04	8,52					2,0
212	"	"	"	0,639	2,47	3,87					

NR.	FIREVOLDSLU	MØLLER II	Luri	V0 ₃	Totalstøv	x-ray kvarts	x-ray tap	Gløde-	Finstøv	x-ray tap	x-ray støv	8 kristoballitt
			m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	Tot. støv	Fin støv	Tot. støv	Fin støv	
155	23.11	Canarykjører, 3. etg. Mario Bentsen	0,515	9,9	19,3	2,5	11,6	-	-	-	-	1,7
222	24.11	" "	0,659	24,1	15,4	-	-	-	-	-	-	-
203	25.11	(Bentsen syk) stasjonær 3. etg.	0,625	2,15	3,44	11,6	-	-	-	-	-	-
164	26.11	Canarykjører, 3. etg. Ragnvald Hamre	0,545	53,6	98,4	2,0	17,6	-	-	-	-	-
173	27.11	" "	0,495	41,6	84,0	-	-	-	-	-	-	-
		MIKRO										
220	23.11	Pussemann, 3. etg. Rolf Halvorsen	0,717	0,81	1,13	-	-	-	-	-	-	-
166	24.11	" "	0,658	1,85	2,81	-	-	-	-	-	-	-
185	25.11	" Tore Kjos	0,675	1,25	1,85	12,5	-	-	-	-	-	-
172	26.11	" Tore Solberg	0,740	1,44	1,95	-	-	-	-	-	-	-
221	27.11	" Tore Kjos	0,734	0,56	0,76	-	-	-	-	-	-	-
		ØVNSHUS C										
232	24.11	Gulvmann, Kåre Larsen	0,380	0,53	1,39	36,3	-	-	-	-	-	-
189	25.11	" "	0,391	9,34	23,8	-	-	-	-	-	-	-
216	26.11	" "	0,597	2,09	3,50	74,5	-	-	-	-	-	-
198	27.11	" "	0,699	10,9	15,7	-	-	-	-	-	-	-

Boddrift: ARENDAL SMELTEVERK - D.L.C

FILTER NR.	DATO	PROVESTED	x-ray				x-ray			
			LUFT VOL. m ³	Totalstøv mg/m ³	Gløde- tap	% Finstøv	x-ray kvarts	% tot. støv	kristoballitt	% tot. støv
<u>OVNSHUS A</u>										
163	23.11	Stasjonær	3,780	1,89	0,50					
	"		9,496	5,49	0,58	66,7				
183	23.11	"		9,706	9,48	0,98				
179	24.11	"								
<u>STASJONER, SKILLEHUSET</u>										
152	23.11	Gamle skillehus	4,080	6,21	1,52	37,2	27,8			
	"	"	7,015	21,9	3,13					
165	23.11	"		7,204	28,0	3,90	28,0	16,2		
207	24.11	"		4,548	17,0	3,76	30,8	15,2		
180	25.11	Nye skillehus		7,803	12,5	1,61				
171	26.11	"		8,299	25,8	3,12	18,8	27,9		
224	25.11	"								
<u>STASJONER, OVNSHUS C</u>										
161	23.11	Ovnshus C, ved CJM-rist, C-1	10,990	78,7	7,16	70,0	33,4			
	"	"		7,747	12,6	1,63	70,5			
151	24.11	"		4,869	1,3	0,28				
202	25.11	"								
<u>STASJONER, 3. ETG. MØLLER II</u>										
201	25.11	"	6,085	32,4	5,33	2,0	15,3			
187	25.11	"	8,462	47,5	5,62	15,6	19,1			
167	26.11	"	8,812	17,7	2,02	4,0	31,1			
162	27.11	"	5,339	17,5	3,28					

P A H - A N A L Y S E R

BEDRIFT: ARENDAL SMELTEVERK A/S

PRØVETAKINGSSTED KONSENTRASJON
 $\mu\text{MG/M}^3$

KOKSLAGER < 2

ØVNSHUS A (KRAN) 7,7

B I L A G 3

N O R T O N A/S

ANALYSERESULTAT

Side 1

Se også side 2
og 3

ift: Norton A/S

Prøvested	% Fin støv	% α Kvarts Total støv	% Fin støv	% Kristobalitt Total støv	Fin støv	Admin. norm mg/m ³
Mikroavd, pakker B.Larsen						
"						
"	3,2		1,2		1,8	4,16 (fin 10,0 (tot
"						
"	4,7		—		1,5	5,0 (fin 10,0 (tot
Stasjonær sikt/pakking mikroavd						
"	8,2		1,6		1,0	5,0 (fin 10,0 (tot
"	7,1		0,8		1,9	4,3 (fin 10,0 (tot
"	4,4		1,5		1,2	5,0 (fin 10,0 (tot
"	3,1		0,8		3,3	2,7 (fin 8,1 (tot
Gjennomsnitt, Mikroavd	3,94%		0,9%		2,4%	3,5 (fin 10 (tot
Sortering, Nils G.Jensen						
"						
"	0,5		11,4			2,6 (tot
Sortering, A.Pettersen						
"						
"	<0,5		8,8			3,3 (tot
Sorterer Bjørnland						
"						
"	0,7		11			2,6 (tot
Sorterer A. Baardsen						
"						
"	0,5		10			2,9 (tot
"						
"	0,6		11			2,6 (tot
Stasjonær v/sorterings gulv						
"						
"	0,6		8,5			3,4 (tot
"	0,5		8,6			3,4 (tot

ANALYSERESULTAT

Siden 2

t: Norton A/S

Prøvsted	% Fin støv	% Ø Kvarts Total støv	Fin støv	% Kristobalitt Total støv	Fin støv	Admin. hørn. mg/m ³
Sorteringsavd. Stasjonær						
" " "		1.9		17		1.7(tot)
" " "		0.9		16		1.8(tot)
" " "		0.5		8.6		3.4(tot)
j.snitt Sortering stasjonær	0.65			11.0		2.65(tot)
Stasjonær v/sorter.gulv	15,5		1,8		25	0.38(fin 1.2 (tot)
" " "						Defekt p 0.73(fin
" " "	18,3		1,4		13	2.2 (tot
" " "	8,0		0.5		11	0.9 (fin 2.7 (tot
j.snitt sortering	13,5		1,3		17,9	0.5(fin) 1.5(tot)
Raffineri, pakker Q.Duchom						
" " "						
" " T.Tobiassen		0.7		2.3		10,0(tot
" " Q.Duchom						
" " T.Tobiassen						
Raffineri, kruseoperat. S. Larsen			-	0,7		10,0
" " "						
" " "		2,2		1,1		10,0
" " "						
Raffineri, Qvo Duchom			-	1,8		10,0
" " "			-	0,7		10,0
Raffineri, pakking, Stasj.						
" " "	0.9			1,6		10(tot)
Gj.snitt raffineri	0.8			1.5		10(tot)

ANALYSERESULTAT

Side: 3

ift! Norton A/S

Prøvested	% Fin støv	% α Kvarts Total støv Fin støv		% Kristobalitt Total støv Fin støv		Admin. norm mg/m ³
		Total støv	Fin støv		Total støv	
Raffineri, pakking, Stasj.	14,4		0,7		2,7	3,3(fin) 10,0(tot)
" " "	8,3		0,9		4,7	1,9(fin) 5,7(tot)
" " "	14,4		0,7		2,7	3,3(fin) 10,0(tot)
Gj. snitt raffineri	10,4		0,8		3,7	2,4(fin) 7,2(tot)
Mixeloft, vektoperatør Heimdal						
" "		2,5		11		2,4(tot) For lite støv
" O.Thorgrimsen						
" vektoperatør		1,0		1,9		10,0(tot)
Gj. snitt Mixeloft		1,3		3,9		6,6(tot)
Mixeloft, vektoperatør P. Lorentsen	8,2		1,9		1,9	0,5(fin) 1,5(tot)
Ovnshus, lmann E. Hortemo						
" " "						
" " S.Syvertsen		1,7		16		1,8(tot)
" " K.Pedersen						
Ovnshus, traktorkj. K.Tjersland						
" " E. Nilsen		7,1		7,8		2,6(tot)
" " "		3,1		12		2,2(tot)
" " T.Tobiassen						Feil ved analyse
" " "						
Gj. snitt ovnshus		2,1		11,8		2,3(tot)

LITER NR.	DATO	PRØVESTED	Luft i VOL. m ³			Gløde- tap			kvarts			Kristoballitt		
			mg	mg/m ³	mg/m ³	Total støv	Fin- støv	Total støv	Fin- støv	Total støv	Fin- støv	Total støv	Fin- støv	
657	15-2	Mixeloft, vektoroperatør, Heimdal	0,543	2,62	4,83	-	-	-	-	-	-	-	-	
673	16-2	" " "	0,617	2,81	4,55	67,9	-	2,5	-	11	-	-	-	
692	17-2	Mixeloft, vektoroperatør, P. Lorentsen	0,690	11,69	61,9	36,3	8,2	1,9	-	19	-	-	-	
701	18-2	" " O.Thorgrimsen	0,607	1,87	3,08	52,9	-	-	-	-	-	-	-	
717	19-2	" " "	0,630	17,45	27,7	84,1	-	1,0	-	1,9	-	-	-	
662	15-2	Ovnshus, rengjøring, T. Tobiassen	0,541	1,04	1,92	-	-	-	-	-	-	-	-	
671	16-2	" " E. Nilsen	0,551	4,32	7,84	69,0	-	7,1	-	7,8	-	-	-	
700	18-3	" " "	0,614	3,24	5,28	63,5	-	3,1	-	12	-	-	-	
685	17-3	" " T. Tobiassen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
715	19-3	" " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
660	15-2	Ovnshus, sorterer, Bjørnland	0,417	10,01	24,0	-	-	-	-	-	-	-	-	
669	16-2	" " "	0,470	12,93	27,5	45,5	-	0,7	-	11	-	-	-	
682	17-2	Ovnshus, sorterer, A. Baardsen	0,534	18,76	35,1	27,0	-	0,5	-	10	-	-	-	
698	18-2	" " "	0,883	7,61	8,11	-	-	-	-	-	-	-	-	
713	19-2	" " "	0,457	16,54	36,2	36,2	-	0,6	-	11	-	-	-	

PROVETID nr.	Dato	PRØVESTED	LUFT VOLY m ³	STØV mg	STØV mg/m ³	% kvarts			% kristoballitt		
						Gløde- tap	Fin- støv	Total støv	Fin- støv	Total støv	Finn- støv
708	18-2	Stasjonær Siktning, pakking, mikro	1,835	11,46	6,24	-	-	-	-	-	-
709	18-2	" " "	5,702	28,24	4,95	11,3	8,2	-	1,6	-	1,0
711	19-2	" " "	3,661	82,84	22,6	8,7	7,1	-	0,8	-	1,9
710	19-2	" " "	4,832	101,28	21,0	11,9	4,4	-	1,5	-	1,2
723	22-2	" " "	6,181	580,5	93,9	2,0	3,1	-	0,8	-	3,3
655	15-2	Stasjonær Qynshus, sorteringsgully	4,871	84,38	17,3	28,5	15,5	-	1,8	-	25
667	15-2	" " "	0,101	-	-	Defekt prøve	-	-	-	-	-
678	16-2	" " "	4,680	54,70	11,7	31,6	18,3	-	1,4	-	13
680	16-2	" " "	3,389	11,58	3,42	37,3	-	0,6	-	-	8,5
691	17,2	" " "	4,965	79,07	15,9	20,7	8,0	-	0,5	-	11
656	15-2	Sorteringsavd., stasjonær	1,879	35,57	19,0	-	-	-	-	-	-
666	15-2	" " "	0,975	2,74	2,81	33,2	-	1,9	-	-	17
677	16-2	" " "	1,236	22,48	18,2	30,0	-	0,9	-	-	16
679	16-2	" " "	0,850	4,51	5,31	-	-	-	-	-	-
690	17-2	" " "	1,343	30,94	23,0	22,1	-	0,5	-	-	8,6

JLTEN NR.	DATO	PRØVESTED	S T Ø V			S kvarts			kristobalitt		
			LUFT VOL ³ m	mg mg/m ³	Gløde- tap	Total støv	Fin- støv	Total støv	Fin- støv	kristobalitt støv	
695	18-2	Raffineri, pakking, stasjonær	1,588	26,77	16,9	8,7	14,4	0,7	-	2,7	
696	"	"	4,167	75,19	18,0	4,4	8,3	0,9	-	4,7	
706	"	"	1,627	13,51	8,30	8,7	14,4	0,7	-	2,7	
707	"	"	4,684	24,42	5,21	7,3	-	0,9	-	1,6	
665	15-2	"	0,526	3,50	6,65	-	-	-	-	-	
693	17-2	Oynshus, stasjonær	1,693	12,93	7,64	-	-	-	-	-	
694	17-2	Mixebygg,	6,607	62,53	9,46	-	-	-	-	-	
689	17-2	Raffineri, Qvo Duernham	0,585	11,44	19,6	14,1	-	-	-	1,8	
719	19-2	"	0,552	9,39	17,0	8,0	-	-	-	0,7	

adressat: Norton A/S

nr.	nr.	dato	prøvested	luft vol., m ³	støv mg/m ³	støv % gløde- tap	x-ray kvarts		x-ray total		x-ray kristoballitt	
							støv % fin- støv	støv % støv	fin- støv	total støv	fin- støv	total støv
676	15-2	Mikroavd., pakker, Bjørn Larsen	0,463	3,41	7,37							
683	17-2	" "	0,558	3,49	6,25							
704	18-2	" "	0,579	12,91	22,3	10,2	3,2	1,2	1,2	1,2	1,8	
720	19-2	" "	0,529	13,52	25,6							
724	22-2	Mikroavd., pakker, K. Torgrimsen	0,586	50,61	86,4	9,4	4,7	-	-	-	1,5	
663	15-2	Raffineri, pakker, Quo Dunham	0,490	3,92	8,00							
674	16-2	" "	0,561	5,36	9,55							
685	17-2	T. Tobiassen	0,605	5,11	8,45	29,1	-	0,7	2,3	2,3		
703	18-2	Raffineri, pakker, Quo Dunham	0,512	5,64	11,1							
715	19-2	T. Tobiassen	0,603	2,54	4,21							
664	15-2	Raffineri, knuseoperat., S. Larsen	0,539	10,39	19,3	83,9	-	-	-	-	0,7	
675	16-2	" "	0,534	2,92	5,47							
688	17-2	" "	0,515	9,59	18,6	6,5	-	2,2	1,1	1,1		
702	18-2	" "	0,487	4,01	8,23							
718	19-2	" "	0,561	5,16	9,20							

TESTARTS:	TEST	DATA	PROVTESTED	ELEMENTER (mg/m ³)								
				Luft VOL. m ³	V	Pb	Cd	Zn	Cr	Ni	Mn	Cu
693	17-2	Ovnshus		1,7	0,018	<0,0001	<0,001	0,0064	0,0018	0,014	0,0009	0,0018
694	17-2	Mixbygg		6,6	0,0002	<0,0001	<0,001	0,0014	0,0003	0,0008	<0,0001	0,0004
			Administrativ norm mg/m ³		0,05	0,05	0,02	5	0,02	0,1	1	0,1

PAH - ANALYSER

BEDRIFT: NORTON A/S

PRØVETAKINGSSTED	KONSENTRASJON $\mu\text{MG}/\text{M}^3$
OVNSHUS (KRAN 1)	10,7
OVNSHUS (KRAN 2)	26,1
KOKSANLEGG	< 2